

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРИНЧЕНКА
ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ «УНІВЕРСУМ»

Циклова комісія музики і хореографії

ЗАТВЕРДЖУЮ
Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи
 Олексій ЖИЛЬЦОВ
_____ 2021 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ГАРМОНІЯ

для студентів 2 курсу

спеціальності	<i>014.13 Середня освіта (Музичне мистецтво)</i>
освітньої програми	<i>Середня освіта (Музичне мистецтво)</i>
освітньо-кваліфікаційного рівня	<i>молодий спеціаліст</i>

Київ – 2021

Розробник:

Дерев'янченко Олена Олександрівна, викладач циклової комісії музики і хореографії Фахового коледжу «Універсум» Київського університету імені Бориса Грінченка, кандидат мистецтвознавства, доцент

Викладач:

Дерев'янченко Олена Олександрівна, викладач циклової комісії музики і хореографії Фахового коледжу «Універсум» Київського університету імені Бориса Грінченка, кандидат мистецтвознавства, доцент

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні циклової комісії музики і хореографії

Протокол від 06 січня 2021 р. № 7

Голова циклової комісії Тетяна РОМАНОВА

Робочу програму перевірено

12 січня 2021 р.

Заступник директора з навчально-методичної роботи Зоя ГЕЙХМАН

Заступник директора з навчальної роботи Яніна КАРЛІНСЬКА

Пролонговано:

на 20__/20__ н.р. (_____), з ____ з ____ 20__ р., протокол № ____

на 20__/20__ н.р. (_____), з ____ з ____ 20__ р., протокол № ____

на 20__/20__ н.р. (_____), з ____ з ____ 20__ р., протокол № ____

на 20__/20__ н.р. (_____), з ____ з ____ 20__ р., протокол № ____

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання
	денна форма навчання
Вид дисципліни	Обов'язкова
Мова викладання, навчання та оцінювання	Українська
Загальний обсяг кредитів/годин	2.5/75
Курс	2
Семестр	IV
Кількість змістовних модулів з розподілом	2
Обсяг кредитів	2,5
Обсяг годин, в тому числі:	75
Аудиторні	36
Модульний контроль	4
Самостійна робота	35
Форма семестрового контролю	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою вивчення предмету «Гармонія» є розвиток гармонічного слуху, виявлення інтересу до творчості; розпізнавання внутрішніх закономірностей і зв'язків гармонічної будови музичних творів; усвідомлення процесів розвитку та логіки становлення гармонічної будови музичного твору.

Гармонія як навчальна дисципліна пов'язана з іншими предметами музично-теоретичного циклу та із спеціальними дисциплінами. Вона є базою для формування високої професіональної майстерності майбутніх викладачів музики. Правильне розуміння драматургічної ролі гармонії сприяє глибокому проникненню у зміст музичного твору. Знання конструктивних закономірностей гармонії допомагає розкрити специфіку музичної мови; вивчення основних принципів гармонічного багатоголосся дає можливість

вільно орієнтуватися у музичному творі як керівникові музичного колективу, так і солісту-виконавцю.

Завдання курсу:

- *розвиток естетичного відчуття музичної гармонії;*
- *формування навички емоційно-виразної та логічної гармонізації мелодій;*
- *сприяння розвитку гармонічного слуху;*
- *опанування свідомого розуміння гармонічних закономірностей музичного твору;*
- *оволодіння аналітичним апаратом гармонічного аналізу нотного тексту;*
- *сприяння розширенню музичного світогляду студентів, підвищенню їхньої загальної музичної культури.*

У студентів мають бути сформовані такі предметні **компетентності**:

- здатність практично аналізувати гармонічну будову музичного твору;
- набуття практичних навичок гармонізації мелодичної лінії твору;
- набуття практичних навичок гри гармонічних послідовностей, підбору гармонічного акомпанементу до музичного твору;
- формування творчого композиторського мислення у практичній діяльності студентів;
- використання теоретичних знань у виконавській практиці (сольній, ансамблевій та оркестровій);
- здатність аналізувати нотний текст не тільки з точки зору його гармонічних особливостей, але і ширше, з урахуванням комплексу всіх музично-виразових засобів та визначення характеру твору;

3. Результати навчання за дисципліною

Вивчення навчальної дисципліни передбачає досягнення наступних результатів:

- Аналізувати будову музичного твору, визначати тональність, лад;
- Визначати закономірності розвитку гармонічної побудови;

- Вирішувати задачі по гармонізації мелодії або басу;
- Аналізувати окремі акорди, визначати правильність розташування звуків по голосам;
- Створювати акомпанемент до пісень, використовуючи вивчені акорди;
- Орієнтуватися в основних теоретичних і практичних прийомах створення гармонічної побудови;
- Вміти створити логічну послідовність акордів на основі даної мелодії чи басу;
- Набути практичні навички гри в даній тональності кадансових зворотів, зворотів з прохідним акордом, зворотів з допоміжним акордом;
- Вміти зіграти музичну побудову за даною гармонічною схемою.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт		
		Аудиторна		Самостійна
		Лабораторні	МКР	
Змістовий модуль 1. Тризвуки головних ступенів				
Тема 1. Вступ. Акорди та їх види. Чотириголосний виклад. Функціональна система головних тризвуків	2	2		
Тема 2. З'єднання головних тризвуків. Гармонічне з'єднання.	6	2		4
Тема 3. Мелодичне з'єднання тризвуків	4	2		2
Тема 4. Гармонізація мелодії.	6	4		4
Тема 5. Переміщення акордів	4	2		2
Тема 6. Гармонізація баса.	8	4		4
Модульний контроль	2		2	
Разом	34	16	2	16

Змістовий модуль 2. Обернення тризвуків головних ступенів.				
Д7-акорд та його обернення				
Тема 1. Стрибки терцієвих тонів.	4	2		2
Тема 2. Каденції. Період. Речення. Кадансовий квартсекстакорд	7	4		3
Тема 3. Секстакорди головних ступенів ладу. З'єднання секстакорду з тризвуками кварто-квінтового та секундового співвідношення.	4	2		2
Тема 4 Стрибки під час з'єднання тризвука з секстакордом.	4	2		2
Тема 5. З'єднання двох секстакордів.	4	2		2
Тема 6. Прохідні та допоміжні квартсекстакорди.	4	2		2
Тема 7. D7 повний та неповний. Підготовка та розв'язання	4	2		2
Тема 8. Обернення D7. Прохідний D34.	4	2		2
Тема 9. Стрибки під час розв'язання D7 та його обернень.	4	2		2
Модульний контроль	2		2	
Усього	41	20	2	19
Разом за семестр	75	36	4	35

5. Програма навчальної дисципліни

Змістовний модуль 1. Тризвуки головних ступенів

Тема 1. Вступ. Акорди та їх види. Чотириголосний виклад. Функціональна система головних тризвуків.

Особливе значення гармонії серед інших засобів музичної виразності. вплив гармонії на історично-стильову приналежність музичних творів. Поняття гармонічної вертикалі і горизонталі. Поняття голосоведення. Типи голосоведення. Чотириголосний виклад акорду: назви голосів, подвоєння у тризвуках. Мелодичне положення. Тісне та широке розташування.

Література основна: 1, 4, 6

Допоміжна: 2, 3.

Ключові слова: гармонія, голосоведення, акорд.

Тема 2. З'єднання головних тризвуків. Гармонічне з'єднання.

Правила з'єднання акордів кварто-секундового співвідношення. Спільні звуки між акордами кварто-квінтового та терцієвого співвідношення. Гармонічний аналіз та практичні вправи.

Література основна: 1, 2, 4, 6

Допоміжна: 3, 4.

Ключові слова: гармонія, головні тризвуки ладу, гармонічне поєднання.

Тема 3. Мелодичне з'єднання тризвуків.

Правила з'єднання акордів секундового, терцієвого та кварто-квінтового співвідношення. Гармонічний аналіз та практичні вправи.

Література основна: 1, 2, 4, 6

Допоміжна: 2, 4.

Ключові слова: гармонія, головні тризвуки ладу, мелодичне поєднання

Тема 4. Гармонізація мелодії.

Аналіз мелодії. Поділ на речення. Визначення акордів. Вирішення задачі.

Література основна: 1, 2, 4, 6

Допоміжна: 2, 4.

Ключові слова: період, речення, мелодія, гармонізація.

Тема 5. Переміщення акордів.

Переміщення акорду зі зміною розташування та без зміни розташування.
Гармонічний аналіз та практичні вправи.

Література основна: 1, 2, 4, 6.

Допоміжна: 1, 4.

Ключові слова: переміщення, головні тризвуки ладу, розташування

Тема 6. Гармонізація басу.

Аналіз мелодичної лінії басу. Поділ на речення. Розподіл акордів.
Вирішення задачі.

Література основна: 1, 2, 4, 6.

Допоміжна: 1, 4.

Ключові слова: період, речення, бас, гармонізація.

Змістовний модуль 2. Обернення тризвуків головних ступенів.

Д7-акорд та його обернення.

Тема 1. Стрибки терцієвих тонів.

Правила вживання стрибків. Гармонічний аналіз. Вживання у практиці.

Література основна: 1, 2, 4, 6.

Допоміжна: 2, 4.

Ключові слова: терцієві тони, стрибки, аналіз.

Тема 2. Каденції. Період. Речення. Кадансовий квартсекстакорд.

Визначення понять. Правила вживання. Застосування на практиці.

Література основна: 1, 2, 4, 6.

Допоміжна: 1, 4.

Ключові слова: каденція, період, речення, кадансовий квартсекстакорд.

Тема 3. Секстакорди головних ступенів ладу. З'єднання секстакорду з тризвуками кварто-квінтового та секундового співвідношення.

Визначення секстакордів. Правила вживання секстакордів. Розташування, правила з'єднання з тризвуками головних ступенів.

Література основна: 1, 2, 4, 6.

Допоміжна: 2, 4.

Ключові слова: секстакорд, головні ступені ладу.

Тема 4. Стрибки під час з'єднання тризвука з секстакордом.

Правила з'єднання тризвуку з секстакордом при стрибках в одному з голосів. Вирішення задач.

Література основна: 1, 2, 4, 6.

Допоміжна: 2, 4.

Ключові слова: тризвук, секстакорд, стрибки.

Тема 5. З'єднання двох секстакордів.

Правила з'єднання двох секстакордів. Вирішення задач.

Література основна: 1, 2, 4, 6.

Допоміжна: 2, 4.

Ключові слова: тризвук, секстакорд.

Тема 6. Прохідні та допоміжні квартсекстакорди.

Визначення квартсекстакорду. Мелодичні положення та розташування. Подвоєння. Правила вживання та поєднання із вивченими акордами.

Література основна: 1, 2, 4, 6.

Допоміжна: 1, 4.

Ключові слова: квартсекстакорд, прохідний зворот.

Тема 7. D₇ повний та неповний. Підготовка та розв'язання.

Визначення D₇. Правила розташування, з'єднання з іншими акордами, положення у формі.

Література основна: 1, 2, 4, 6.

Допоміжна: 2, 4.

Ключові слова: домінант септакорд, розв'язання, з'єднання.

Тема 8. Обернення D₇. Прохідний D³₄.

Назви обернень D₇ та правила їх розв'язання. Вживання з іншими акордами. Положення у формі.

Література основна: 1, 2, 4, 6.

Допоміжна: 2, 4.

Ключові слова: домінантсептакорд, обернення D₇, розв'язання.

Тема 9. Стрибки під час розв'язання D₇ та його обернень.

Правила вживання стрибків при розв'язанні у тоніку. Практичні вправи.

Література основна: 1, 2, 4, 6.

Допоміжна: 2, 4.

Ключові слова: домінантсептакорд, обернення D₇, стрибки.

6. Контроль навчальних досягнень

6.1. ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ

Оцінка	Кількість балів
Відмінно	10-12
Дуже добре	9
Добре	7-8
Задовільно	5-6
Достатньо	4
Незадовільно	1-3

6.2. САМОСТІЙНА РОБОТА

Змістовний модуль 1.

Тризвуки головних ступенів.

Тема 1.2 З'єднання головних тризвуків. Гармонічне з'єднання. Письмові завдання на розташування акордів та поєднання T з S, D в тональностях до двох знаків (4 год).

Тема 1.3 Мелодичне з'єднання тризвуків. Завдання на з'єднання головних тризвуків в Ре-мажорі та Фа-мажорі (2 год).

Тема 1.4 Гармонізація мелодії.

Вирішення задач з тризвуками з підручника. (4 год).

Тема 1.5 Переміщення акордів. Завдання на переміщення акордів письмово та гра на фортепіано у тональностях до двох знаків (4 год.).

Тема 1.6 Гармонізація басу.

Вирішення задач з тризвуками на бас з тризвуками за підручником (2 год.).

Змістовний модуль 2.

Обернення тризвуків головних ступенів. Домінансептакорд

Тема 2.1. Стрибки терцієвих тонів. Письмові завдання в тональностях з одним знаком (2 год).

Тема 2.2. Каденції. Період. Речення. Кадансовий квартсектакорд.

Письмові завдання з використанням вивчених акордів та типів поєднань в тональностях з трьома знаками.(3 год).

Тема 2.3 Сектакорди головних ступенів ладу. З'єднання сектакорду с тризвуком кварто-квінтового та секундового співвідношення. Письмові завдання на з'єднання сектакордів в тональностях до двох знаків (2 год).

Тема 2.4. Стрибки під час з'єднання тризвука з сектакордом. Письмові завдання в тональностях до двох знаків зі стрибками під час з'єднання тризвука з сектакордами головних ступенів (2 год).

Тема 2.5. З'єднання двох сектакордів. Письмові завдання в тональностях до двох знаків зі з'єднанням сектакордів головних ступенів (2 год).

Тема 2.6. Прохідні та допоміжні квартсектакорди.

Письмові завдання. Вирішення задач за підручником. (2 год).

Тема 2.7. D₇ повний та неповний. Підготовка та розв'язання.

Письмові завдання. Вирішення задач за підручником. (2 год).

Тема 2.8. Обернення D₇. Прохідний D₃⁴.

Письмові завдання. Вирішення задач за підручником. (2 год).

Тема 2.9 . Стрибки під час розв'язання D₇ та його обернень.

Письмові завдання. Вирішення задач за підручником. (2 год).

6.2. ФОРМИ ПРОВЕДЕННЯ МОДУЛЬНОГО КОНТРОЛЮ

Форма проведення МКР: письмова
Максимальна кількість балів – 12.

МКР складається з таких етапів:

I. Визначити тональність періоду; проаналізувати його гармонічну будову.
Побудувати у тональності основні акорди, за допомогою яких буде виконуватися гармонізація періоду.

II. Гармонізувати період у чотириголосній фактурі.

Тривалість МКР – 2 години.

Питання до МКР№1:

1. Функціональна система головних тризвуків.
2. Тісне та широке розташування акордів.
3. Гармонічне з'єднання тризвуків.
4. Мелодичне з'єднання тризвуків.
5. Переміщення акордів.
6. Гармонізація баса.

Питання до МКР№2:

1. Стрибки терцієвих тонів.
2. Каденції. Період. Речення.
3. Кадансовий квартсектакорд.
4. Сектакорди головних ступенів ладу.
5. З'єднання сектакорду з тризвуком кварто-квінтового та секундового співвідношення.
6. Стрибки під час з'єднання тризвука з сектакордом. З'єднання двох сектакордів.
7. Прохідні та допоміжні квартсектакорди.
8. D₇ повний та неповний. Підготовка та розв'язання.
9. Обернення D₇. Прохідний D⁴₃.
10. Стрибки під час розв'язання D₇ та його обернень.

Максимальна кількість балів – 12	Критерії оцінювання
10-12	Завдання виконані правильно (90% - 100% виконання).
7-9	Завдання виконані якісно з достатньо високим рівнем правильних відповідей (89% - 75%).
4-6	Завдання виконані якісно з середнім показником правильних відповідей (74% - 50%).
1-3	Завдання виконані з великою кількістю неправильних відповідей.

6. 4. Навчально-методична карта дисципліни «Гармонія»

II курс, 4 семестр

Разом – 75 год.: лабораторні – 36 год., самостійна робота – 35 год., МКР – 4 год.

Модулі	Змістовний модуль 1						Змістовний модуль 2								
Назва модуля	Тризвуки головних ступенів						Обернення тризвуків головних ступенів. Домінантсептакорд								
Лабораторні	1.1	1.2	1.3	1.4	1.5	1.6	2.1	2.2	2.3	2.4	2.5	2.6	2.7	28	2.9
Теми лабораторних робіт	Вступ. Акорди та їх види. Чотириголосний виклад.	Гармонічне з'єднання головних тризвуків	Мелодичне з'єднання тризвуків. (2+10)	Гармонізація мелодії	Переміщення акордів.	Гармонізація басу	Стрибки терцових тонів	Каденції. Період. Речення. Кадансовий квартсекстакорд.	Секстакорди головних ступенів ладу. З'єднання секстакордів.	Стрибки під час з'єднання тризвука з секстакордом.	З'єднання двох секстакордів.	Прохідні та допоміжні квартсекстакорди.	D7-акорд повний та неповний. Підготовка та розв'язання.	Обернення D7-акорду. Прохідний D34- аккорд .	Стрибки під час розв'язання D7-акорду та його обернень.
Самостійна робота	126.	126.	126.	126.	126.	126.	126.	126.	126.	126.	126.	126.	126.	126.	126.
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота 1 (12балів)						Модульна контрольна робота 1 (12 балів)								

Рекомендована література

Література основна:

1. Абызова Е.Н. Гармонія. М.: Музыка. 2008. 383 с.
2. Дубінін І. Гармонія. Ч.1. К.: Муз. Україна, 1986. 136 с.
3. Дубовский И., Евсеев С., Способин И., Соколов В. Учебник гармонии. М. : Музыка, 1965. 419 с.
4. Лемішко М. М. Гармонія. Ч. 1 : Діатоніка: навч. посібник для вузів культури і мистецтв III—IV рівнів акредит; Львів. держ. муз. акад. ім. М. В. Лисенка. Вид. 2-ге, доп . Вінниця : Нова книга, 2010. 224 с.
5. Пришляк Н.І. Хрестоматія з гармонічного аналізу (на матеріалі української музики). Ужгород, 2013. 84 с.
6. Сисак Л. М. Практичні поради з вивчення гармонії: Метод. рекомендації для ВНЗ культури і мистецтв I—II рівнів акредитації. Вид.2-ге, переробл. та доп. Вінниця: Нова Книга, 2012. 88 с.

Додаткова література:

1. Алексеев Б. Задачи по гармонии. М. : Музыка, 1976. 248 с.
2. Виноградов Г. С. Гармония и сольфеджио. К.: Музична Україна, 2003. 30 с.
3. Кулевська З. Хрестоматія з гармонічного аналізу /На матеріалі українських композиторів-класиків XIX – поч. XX ст. К. : Держ. вид-во образотворчого мистецтва і музичної літератури УСРС, 1959. 247 с.
4. Кюрегян Т. С. Гармония для начинающих: Практ.пособие: в 2-х ч. М. : Научно-издательский центр «Московская консерватория», 2011. Ч.1. 92 с.